

דברי רבותינו בימים אלו בענין חיזוק הצניעות במחננו

ביום שני פרשת ויצא ז' כסלו תשפ"א, התקיים בס"ד על ידי מפעל 'הילכתא' כינוס חיזוק מיוחד בעניני צניעות הלבוש וכיסוי הראש לאברכי ישיבת מיר בבית הכנסת פינסק קרלין ירושלים. נשמעו דברים מפי הרבנים: הגאון רבי ישראל גנס שליט"א מראשי ישיבת קול תורה ומרבני שכונת מטרסדורף ובית וגן, הגאון רבי צבי וובר שליט"א, חבר בד"ץ 'שארית ישראל' ורב שכונת נווה יעקב, הגאון רבי מנחם מנדל לובין שליט"א חדב"נ מרן הגר"נ קרליץ, מראשי כולל חזו"א ורב שכונת 'רמת אהרן' בני ברק. לקוצר היריעה הובאו עיקרי הדברים בלבד. לשמיעת השיחות במלואם ניתן להתקשר לטל: 02-5447013 ולהקיש 11, ואח"כ כמה פעמים 4.

דברי חבר בי"ד משמר התורה - הגאון רבי ישראל גנס שליט"א

לשמור, יש התדרדרות שאין המקום לפרט ולא ראוי לפרט, אבל זהו מצב נורא.

צריך לזכור עובדה פשוטה, שיתכן ואפילו מיעוט קטן יכול להשפיע - לטוב ולמוטב. הכוונה של יסוד האסיפה הזאת, היא לזכות לשלימות בעזר ה' בנושא הזה, על ידי החיזוק שיצמח מכאן בין לעזרת נשים ובין לעזרת ישראל. הרבנים שליט"א הם שישאו דברים בהמשך, הם שיבארו כיצד יש לפעול למעשה בנושא, וכאן באתי בקצרה לומר את המטרה העומדת בפנינו, שבשלה החליטו לפנות גם לגברים. אחר שראינו את הנחיצות הרבה והצורך הגדול לחיזוק זה, לפי הנראה לעינינו במציאות אשר לולי כך, התוצאה לא תהיה מושלמת.

זאת הזכות של כל מי שנמצא כאן, שיתרום לכלל ישראל, לקדושה של כלל ישראל, לטהרה של כלל ישראל, שאין דבר גדול מזה, חז"ל אומרים שהטהרה של כלל ישראל, היא הדבר המשפיע על הכל - על כל התורה של כלל ישראל, על כל המידות של כלל ישראל, מאחר וכאשר כלל ישראל טהורים - יש סייעתא דשמיא בכל. ובס"ד נזכה שמהיום מהאסיפה היום, וימשיך לעוד אסיפות, נזכה שכלל ישראל יהיה קדוש וטהור בשלימות.

דברי הגאון רבי צבי וובר שליט"א - רב שכונת נוה יעקב

פשוט שני מביא שם בשפתי חכמים, שיש שאומרים שפרע זה לגלות, שכאשר סותרים שער ראשה, נהיה לה שער ארוך, וזה גם חוסר צניעות - שער ארוך, הגילוי מראה את השער הארוך. מה הגנאי בזה? הסביר השפתי חכמים, שחיה בגלל חטא עץ הדעת, היתה בושה ללכת ברחוב וכיסתה את ראשה. עוד כתוב במדרש שהסיבה שפורעים את ראש הסוטה, מידה כנגד מידה מה שעשתה עם החוטא עמה.

והענין בזה הוא כמו שכתוב בגמרא בברכות (דף יב:), שכל מי שעושה עבירה ומתבייש בה, מוחלים לו על כל עוונותיו, וחז"ל מביאים ראיה משאול ושמואל. וכך כל אשה שהולכת ברחוב עם כיסוי ראש, היא מתקנת את החטא של עץ הדעת, היא מתביישת בחטא שלה - מוחלים לה על כל עוונותיה, איזו זכות עצומה, להיות יחד עם שמואל ושאלו בגן עדן, מי זוכה לזה? אשה שמכסה את ראשה, ומה עושה? מכסה את הראש, לא פורעת את הראש שלה, ולא שער ארוך.

הרבנית אמרה לי, כשאני נוסעת באוטובוס ורואה מישהי שהשער קלוע ומסודר - לא פרוע, אני יודעת שזו בחורה, אבל אם זה פרוע וזה אשת איש... היתכן כדבר הזה?! איך שותקים על כזה דבר, שבנות ישראל מתהלכות במצב שהוא גנאי להן, בצורה שכביכול אינן מתביישות בחטא שהן עשו. וכיסוי הראש זה מבטא בושה.

צריך לדעת, אם זה גנאי, איך אשה חושבת שפאה פרועה זה יפה, הרי היא חולקת בזה על רש"י מפורש, שרש"י כותב שגנאי לבנות ישראל שילכו וראשן פרוע, מי תלך על הראש עם משהו מצחיק, משהו מגונה, אף אחת לא אמורה ללכת ככה, זה גנאי לבנות ישראל שילכו וראשן פרוע. אני חושב ומקווה שבסייעתא דשמיא, שבזכות הכנס

ברשות כל הציבור הקדוש. מורי ורבותי, ממש מרגש לבוא הנה, ולראות את הציבור הקדוש שהתאסף לדבר מצוה, מאות אנשים נכנסו ובאו לדבר מצוה, ויש בזה גילוי עד כמה הדבר חשוב בעיני הציבור, הדבר נוסך הרבה כח, עוז והדר למצוה זו.

לפני יותר משנתיים התחלנו ענין חדש, מתוך ראיית הצורך הגדול, ראינו שיש לחזק בעניני צניעות הבגדים גם את הגברים. בעבר היתה פירצה גדולה בנושא הצניעות, וקמו ועמדו כמה יחידים לחזק את הצניעות בכלל ישראל בקרב הנשים, ובעזר ה' בפעולה של יחידים שעבדו במסירות נפש, נעשה שינוי עצום בכלל ישראל. אמנם אחר כל זאת התברר, שאף שהרבה נשים התחזקו, עדיין יש מה לתקן.

כל אשה משועבדת לבעלה, ועושה רצון בעלה. והרבה בעלים מעצמם הבינו את הדברים ושיתפו פעולה ועשו, אך היו כאלה שלא הבינו, לא ידעו מה צריך. בכדי להסביר את הדברים האלו, ראינו צורך להסביר את הדברים גם לגברים. אם הבעלים יקבלו, יבינו היטב את חומר הענין ושיתפו פעולה - נוכל בסייעתא דשמיא לשנות לטובה את מצב הצניעות של כלל ישראל. הצניעות היא ענין חשוב מאוד ובלי שמירה, זה פיקוח נפש. אם לא שומרים כראוי על מה שצריך

אני רוצה לעסוק היום בדברים שהם עומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם. רש"י בפרשת נשא, על הפסוק "ופרע את ראש האשה", כותב: "מכאן שגנאי לנשים לגלות את שערות ראשן".

רש"י אומר שזה גנאי לנשים, לכאורה רש"י היה צריך להגיד שזו עבירה לגלות את שערות הראש, זה איסור דאורייתא, מדוע נקט רש"י לשון שזה גנאי לנשים לגלות את שערות ראשן? ומאין לקח רש"י שזה גנאי?

ראיתי בשפתי חכמים דבר נפלא, הוא אומר כך: שמעתי, במדרש כתוב משל למה הדבר דומה, למי שעשה עבירה, ומתבייש מחמת העבירה שעשה ללכת בשוק, ומכסה את ראשו ואת פניו, ולכן האשה שעברה על הציווי של עץ הדעת, היא מכסה את ראשה מפני הבושה, על כך שעברה בחטא עץ הדעת. עכ"ד השפתי חכמים.

מה הפשט "ופרע את ראש האשה", פשוט אחד שהכהן פורע את השער שלה, שהשער יהיה פרוע ומפוזר, וכך מבואר במגן אברהם (סימן ע"ה ס"ק א), שאפילו בתולות שאין להן חיוב לכסות את ראשן, אבל בשער פרוע - אסור להן ללכת, צריך שהשער יהיה אסוף, והרב וואזנר בשו"ת שבט הלוי (בהקדמה לח"א) כותב, שגם נשים שהולכות עם פאה, ומפזרות את שער הפאה, עוברות על דין המגן אברהם (ח"ל השבט הלוי שם: עצם ההליכה בשערות מסותרות הוא פריצותא שאין כמוהו, ונלקח מן הירודים שבאנושות, גם כשהולכת בפאה נכרית שאין גילוי השערות, אלא צורת השערות באופן שמהרס דרכי הצניעות, ומה נואלו אלו שמבקשים להם קולות על זה תחת מסוה של כיסוי ראש מדומה. עכ"ל). וודאי שצריך להחמיר בזה, וכמדומה שיש אנשים שלא יודעים את המגן אברהם הזה, אבל זה מה שכתוב במגן אברהם.

שמעתי שיש רב אחד שמתיר את זה, וזה לא נורא...

הלא כל גדולי ישראל חתמו שאסור ללכת עם פאה שנראית כמו שער של אשה רגילה, כל גדולי ישראל כתבו את זה, היתכן כדבר הזה שלמרות זאת אנשים מקילים?! שאלתי את אחד האברכים, איך עושה כזה דבר, שאשתו הולכת עם פאה נגד דעת כל גדולי ישראל? אז הוא ענה לי תשובה מדהימה (ומדובר באברך פרומער, שמחמיר מאוד בהרבה נושאים), אבל בשר רבנות זה גם כשר. אמרתי לו: מה?! פתאום אתה רוצה רבנות?! מה קרה?! מכיון שהוא רוצה שאשתו תראה טוב, אז פה גם רבנות טוב לו. ישנה בכלל מחלוקת הפוסקים אם מותר ללכת עם פאה בכלל, אני לא רוצה להיכנס לנושא הזה, בפרט שהמשנ"ב מתיר ואני לא נכנס לעיקרי הדיון הזה, אולם אני ראיתי את הפאה של אמא שלי ז"ל, של סבתא שלי, פאות שראו ברור שאינם שיער, כל אחד יודע, אבל פאה כזו ... פתאום אפשר לסמוך על רבנות?

באמת צריך לקבוע במסמרות לדעת שיש פה שאלות רציניות מאוד בהלכה, אם כל הגדולים אמרו שאסור כזה דבר, ואנחנו יודעים שזה גנאי ללכת ככה, עם כאלה דברים, אנחנו עכשיו מדברים לגברים, אבל זה צריך להיות גם מופנה לנשים.

כשיש ערות דבר, זה גורם "ושב מאחריך", הקדוש ברוך הוא חס ושלום לא יתהלך איתנו, צריך להשתדל לעמוד בכל תוקף, אך בדרך נעימה להשפיע בבית. אני בטוח, הרי בנות ישראל כולן רוצות להיות יראות שמים, יש פה קצת בעיה, שלא יודעים שזו בעיה רצינית, שכל עוה"ב תלוי בזה, אם יש עוה"ב ואין, זה תלוי בזה. לא יודעים כמה זה איסור חמור, אז אומרים זה רק מנהג קצת של כמה מחמירים, נקיים את הדין, אבל לא צריך בדיוק כל כך עד הסוף רח"ל.

דברי הגאון רבי מנחם מנדל לובין שליט"א - רב שכונת רמת אהרן

נכון שהדברים האלו היו צריכים יותר להיאמר לנשים, אבל כמו שהזכירו מקודם "כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל", גם על הגברים מוטלת האחריות. נכון שזה לא בידו ממש, יש מצבים שבעל לא יכול לכפות את אשתו, בפרט אם יש ניגודים, אבל לטפטף את רוח הדברים, לדעת מה דרכי הצניעות של בנות ישראל ולא להתבזות, שלצערינו הדבר הזה נפרץ ונלקח מאומות העולם. זה מוטל עלינו, שכל אחד ברוח נוחה, לדעת להסביר, מה המקום האמיתי של בת ישראל, וכמו שהאריכו מקודם, להתנהג יותר בהסתר, ולא להתבלט. הדברים הראשיים שהזכירו מקודם, הנושא של כיסוי הראש. את הסוגיא אם פאה נכרית מותרת או לא, מסתמא כל אחד כבר פחות או יותר ראה את המחלוקת שבאחרונים, נכון שבשעתו השלטי גיבורים התיר והיו אחרים שחלקו עליו, המגן אברהם מביא את זה בתור שיטה פשוטה, וכך מובא גם ברמ"א שפאה נכרית מותרת. המשנה ברורה, כן נראה שחזר והביא את צד האוסרים והביא את זה בתור מחלוקת, ובמקום שנהגו להקל נהגו, אבל לא על המחלוקת הזאת התכנסנו היום.

יש כאן נושא שרבנותינו של הדור הקודם, כבר ראו שהנושא הזה הולך ונפרץ, כמו שהזכירו, הפאות של הדורות הקודמים היו עשויים בצורה שפחות מושכת, פחות נראו כשער טבעי והיו נראים בשיעור שכל אחד היה יכול להבין שיש כאן איזוהי צורה של כיסוי וכובע מסוים שעשוי משערות. אבל בהתקדמות של העולם היום, שהדברים השתנו ולא לטובה, שפני הדברים הם לעשות את הפאה כמה שיותר בצורה טבעית. מי שזוכר לפני שלושים ארבעים שנה שהתחיל הצרה והצורה של הפאות הארוכות כל גדולי הדור זעקו מרה, שודאי זה פריצות, ועל זה לא דברו בנושא של היתר פאה נכרית.

כולם יודעים שהרב אלישיב זצ"ל צעק שנקרא עוברת על דת יהודית. כי ישנו הרגש שמחייב להבין את סברת ההלכה. (וז"ל מרן הגר"ש אלישיב - מתורגם מאידיש, נאמר בשיעורו תשרי תשס"ז: כל הנידון הוא אם הולכים כמו הפאות שלפני מאה שנה, זה היה נראה שער של בהמה... זה בודאי מותר, ואפילו

הזה, תהיה התעוררות שלא ימשיכו הדברים האלו, לא פאות ארוכות, שזה גנאי לבנות ישראל, שלכן פורעים את ראש הסוטה, ולא ללכת עם שער מפוזר, כמו שכתוב בשבת הלוי, שזה גנאי לבנות ישראל לילך כך, וכי היא רוצה להראות סוטה?! הבושה זו התכונה של היהודים. (א.ה. בתקנון ישי' ליבך למסילה' המובא בסו"ס דעת רבותינו, שנכתב ע"פ הוראות מרן הגר"ש ז"א אויערבאך, הגר"ש אלישיב, הגר"ש וואזנר, הגר"ש קרליץ, הגר"ש בעדני ועוד, הובאו הגדרים במפורט, בזה"ל: שערות הפאה המתפשטות לצדדים בתנודות ראש ומשב רוח, או נכנסות לפני ומכסות אותן בחלקו, זהו שיער סתור שאינו מדרך הצניעות, וכמו כן תנודות הפאה בהתכופפות ומשב הרוח, משה לה מראה טבעי. בכדי שלא יתפשטו שערות הפאה לצדדים, יש להקפיד שאורך הפאה בצידי הראש יהיה עד תחתית האוזן, ולא יותר, וגבול שיער הפאה בצידי הראש יהיה עד סוף האוזן כלפי הפנים ולא יותר. עכ"ל. וז"ל ב"ד משמר התורה: הנוהגות לחבוש פאה צריכות להקפיד וכו', מצד הפנים השערות לא תכסנה את הלחי. עכ"ל)

אנחנו פונים לציבור של האברכים, צריך לדבר גם עם הנשים, בפסוק כתוב: "כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל", כולם יודעים את פירוש חז"ל שתחילה נאמר "כה תאמר לבית יעקב" - אלו הנשים, ואח"כ נאמר "ותגד לבני ישראל" לאנשים, מדוע הקדים את הנשים? כתוב במדרש דבר נפלא. הרי כל החטא של עץ הדעת היה כי ה' ציוה קודם את אדם הראשון ורק אח"כ את חוה, וא"כ היא חשבה - שהמצוות בשביל הגברים, אני לא שייכת למחמירים. בעלי לא מטלטל, לא משתמש בכל מיני דברים, משתמש רק בגנרטור, בעלי צדיק מאוד, הולך לכולל, לומד כל היום מהבוקר עד הערב, אני שייכת לקבוצה אחרת - לנשים, אני יכולה לעשות קצת קולות,

בפרשת נצבים כתוב: "הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התורה הזאת", רש"י אומר שעל דברים נסתרים לא נתבעים, אבל על הנגלות - קבלנו עלינו, כל ישראל קבלו לעשות את כל דברי התורה הזאת עד עולם.

יש דברים שאומרים עליהם מדשתקי רבנן, שמע מינה ניחא להו, זה אמירה מפורסמת, אם היתה בעיה אז הרבנים היו אומרים.

הנושא שעכשיו התכנסו פה עכשיו, זה להראות דלא שתקי רבנן בנושא שהרבה זמן לא דברו עליו, ומי שידוע קצת היסטוריה גדולי הדור תמיד עוררו על הנקודות האלו, כל דור לפי הפרצות שלו.

בפרט שהמצב כיום מעורר יותר למחשבה, המצב של מגיפת הקורונה מה שזה הביא, ולמי שמתבונן בכל זאת, שכשנסגרו הבתי כנסיות הרבה עוררו על דברים בטלים וקדושת בתי כנסיות.

מי שקצת שם לב, רואה שכביכול מתקיים כיום הפורענות שבירמיה (ז, לד) "הושבתי מערי יהודה ומחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה" ב"ה, בתי מדרש חזרו למקומם, אבל מהדברים היחידים שעדיין נשארו מגבלות, ששמחת הנישואין הושבתה במקצת, לרגל המצב. זה מחייב קצת התבוננות וכנראה שצריכים לתקן בזה, אין לנו נביאים לדעת בדיוק איזה נקודות צריכים לתקן, אבל דברים שידועים כצריכים תיקון - פשוט שצריכים לתקן.

יש גרסאות באגרת הגר"א, שהתבלין נגד היצר הרע לאנשים - הוא תורה, ולנשים הוא צניעות. אצל הנשים אין תלמוד תורה, להם יש את מצוות הצניעות, אני אומר שיש לזה עוד מכנה משותף - החומר של הדבר. עונן ביטול תורה הוא עונן גדול מאוד, ולמה? כי הזמן - כשהוא לא מנוצל, זה ביטול תורה, והוא מתרבה כפי הזמן, ומצטבר מדקות לשעות ולימים ח"ו. אצל נשים, אם ניקח את זה על אותו משקל, חסרון בצניעות הוא גם כן רח"ל, עבירה שגוררת איתה המון המון מכשולות וחטאים. אשה אחת שעברה ברחוב בלבוש שלא כדין, והכשילה בדרך מאה אנשים, אז רח"ל מאה עבירות נזקפים לחובתה.

קצת יותר יפה, אבל שלא יהיה כמו שהולכים היום, את זה אף אחד לא התיר. ובספר 'מפי האישי' להרב ישראל זון (עמ' קנו) כתב: אמרתי לרבינו: כל העולם רועש מדברי הסבא כנגד הפאות הנכריות של ימינו, התקשרו נשים מודרניות לשאול, ואמר רבינו: לא מדברים רק ממודרניות, מדברים גם על הבני תורה, ושאלתי לרבינו: האם הבעיה היא רק הפאות הארוכות? והשיב רבינו: לא, כל המראה של זה, זה פריצות. וכמו שגם היום עדיין כל אחד מבין שאשה שתלך ח"ו בפאה ארוכה באורך מטר, כל אחד יבין שזה פריצות נוראה גם הגרועים מבינים שזה פריצות נוראה, כמו ששמעתי סיפור לפני תקופה קצרה, ששאלו אשה שהולכת עם פאה ארוכה איך היא לא מתביישת? התשובה שהיא ענתה: תסלחו לי, היה לי מקרה מאוד מצער וקבלתי על עצמי לגזור את השער בכ-20 ס"מ וגם עכשיו אתם צועקים!...

כלומר שגם אותה אשה, שנמצאת במצב שלה, מבינה יחסית שהתיקון שלה כדי להתחזק הוא לקצר את השערות, כלומר גם עלינו להבין ששער ארוך זה לא יתכן. ולמה לא? הרי זה פאה נכרית, כתב בשו"ע והמ"ב מתייר פאה נכרית, מה רע? אך כולם מבינים שלא יתכן בעולם שהתורה כותבת ופרע ראש אישה, וחז"ל אמרו שצורה של אשה להיות עטופה, אז הצורה הזאת הכי נוגדת את ההלכה, גם לילדות קטנות פחות מבת מצוה - אף אחד לא נותן ללכת עם שער פרוע, עם שער פתוח לגמרי - עד שילדה תמימה, שאלה בתמימותה: אמא, מתי לי גם כן יהיה מותר ללכת עם שער פתוח, רק כאשר אני אתחתן?... זה שאלה של ילדה תמימה, אבל היא נוקבת מאוד. איך יתכן בעולם שנגיע לכזה מצב!?

ברור שהמצב הזה לא יתכן, כמו שהתחלנו בהתחלה "הנסתרות לה' אלוקינו", אם לא נעמוד על זה בכל כוחנו, לאיפה נגיע? הרגש הולך ונשחק כמו שלצערינו רואים בכל דבר, וכמו בזמן שגילו את שער

הראש ממש רח"ל לפני השואה, היו כאלו שאמרו: נו, אם כבר כולם מגלים אז מותר... זה לא יתכן, זאת התורה לא תהא מוחלפת. אם כתוב בתורה "ופרע את ראש האשה", שיערה של האשה צריכה להיות בצניעות, שום מצב לא ישנה את זה "זאת התורה לא תהא מוחלפת".

ברור שחייבים לעמוד על המשמר שחס וחלילה לא להידרדר, גם בי"ד 'משמר התורה' שכתבו את ההוראות, זה היה המינימום שאפשר לדון עליו, אבל מעבר לזה ודאי שלא יתכן.

וכל אחת שיכולה להתחזק, כמו שהזכירו כאן בכיסוי של כובע ומטפחת בתנאי שלא יראו השערות, בודאי שברכה על ראשה, וגם בזה יש אופנים שהיצר הרע מוצא לו בכל מקום את התחום שלו...

אבל גם אלה שקשה להן, לדעת לטפס להם את צורת הדברים בצורה נעימה שיבינו את הדברים בשרשם, כמה זכויות טמונות בכל חיזוק, וכמה הצלה לכלל ישראל.

הצורה של הנהגת בני תורה, זה רק בלימוד הדברים מתוך הסוגיות, לא במלחמות ופסקולים ברחוב, או כל מיני צורות שזה לפעמים רק מקלקל, וגורם כביכול ההפך, ובוהו מפסידים את הכל. אבל מכל מקום זה לא פוטר אותנו מלעשות מה שצריך. לכן הכינוס הזה הוא ממש קידוש שם שמים, שהדבר הראשון הוא "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו", ה"נדברו" לבד זה כבר זכות גדולה, כלומר התביעה קיימת הרבה יותר, כשאף אחד לא מדבר ואף אחד לא שם לב, אז החרון אף הוא הרבה יותר חמור. אבל כשמתכנסים ורוצים לשמוע ולתקן, זה עצמו סותם כבר את פי המסטינים.

הקב"ה יתן שבזכות זה באמת - 'ובא לציון גואל' אמן.

דברי הגאון רבי שריאל רזנברג שליט"א - גאב"ד בי"ד דמרון הגר"נ קרליץ זצ"ל

מוגזמים ביותר, ואני לא יודע אם יש היתר ע"פ הלכה להוציא כאלה סכומי כסף למי שלא משופע בכספים. זה מגיע למחירים של ארבע עשרה, חמש עשרה, שמונה עשרה אלף שקל לפאה! זה איום ונורא, מי שמרוויח מיליונים, בסדר, אי אפשר לבוא אליו בטענות אם הוא רוצה לזרוק את הכסף, שיעשה איתו מה שהוא רוצה, אבל מי שמגלגל חובות, אברך שלומד בכולל, שצריך ללמוד שנה שלימה בשביל לקנות פאה לאשה! זה הרי מבהיל על הרעיון. וגם אלה שיש להם כסף, כשהם קונים כאלה פאות, אז זה ההיפך מקנאת סופרים תרבה חכמה, והקנאה מחייבת גם את האחרים ומוציאה אותם מן העולם, להיכנס לכאלו חובות, להיכנס לכזאת הידרדרות, זה דבר שאני חושב שאפילו אם שלושת הנקודות האחרות לא היו בעייתיות, זה לבד היה סיבה לעצור את המרוץ המטורף הזה שנקרא פאות, ולהחליט עד כאן, אם אי אפשר להוריד את המחירים של הפאות, אז צריך להפסיק ללכת עם פאות, בשום אופן לא יתכן שבית יהודי יסבול כזאת הוצאה למעלה מההשגה.

אם ככה בודאי שצריכים לברך את ההתעוררות הזאת, ולשכנע נשים לעבור לכיסוי ראש של מטפחת, אבל צריכים לזכור לא להיות כמו אותם שחושבים שהעיקר שזה לא יהיה פאה, אלא צריך שהמטפחת תכסה גם כן את כל השערות כדין כמו שצריך, ואין להקל בזה, כשמקפידים צריכים להקפיד על ההלכה, וההלכה היא שצריכים לכסות את כל השיער של הראש, והחובה לשים לב גם לזה.

הקדוש ברוך הוא יעזור שכל אחד יהיה שורר בביתו, להכניס לבית את הרוח של הצניעות האמיתית, ולעודד לעבור לכיסוי ראש המתאים ע"פ ההלכה, ע"פ כל גדרי הצניעות, וצניעות בבית זה קדושה בבית, שכינה בבית, ואם שכינה שרויה בבית אז זה ברכה בבית בכל התחומים בשלום בית, פרנסה, חינוך הילדים וכל הענינים, ובזכות נשים צדקניות נגאל במהרה בימינו אמן.

(הדברים נאמרו בכנס שנערך בבני ברק, שלהי תשרי תשפ"א, ניתן לשמוע בטל: 0773014621, שלוחה 3, 3)

בנושא הזה של הפאות, יש בעצם ארבע נקודות, על שלוש מהן כבר האריכו, ויש עוד נקודה רביעית, שחשוב מאוד גם להזכיר.

הנושא הראשון: זה נושא מראית העין, האם יש לחשוש בחבישת פאה שיחשבו שהאשה מגלה את ראשה או לא, ונחלקו בזה הפוסקים, והרבה הכריעו לקולא ולא חששו למראית העין, ויש מדינות שנהגו איסור בזה.

הנושא השני: הנושא של חשש תקרובת עבודה זרה בפאות הנכריות. שלושת הגדולים שבארץ ישראל אשר כולם הלכו לאורם - חששו לזה, השווער זצ"ל (מרן הגר"נ קרליץ), הגרי"ש אלישיב והגר"ש וואזנר, כולם חששו שיש בזה תקרובת עבודה זרה ופסקו לא ללכת עם פאות שלא ידוע בבירור שהשיער לא מגיע מהודו, מחשש עבודה זרה.

ובנושא זה כבר האריכו הרבה, ולצערנו הרב, עדיין אין בדיקה מוסמכת שתוכל לברר אם השיער הזה מגיע מהודו או לא, מפעם לפעם באים עם כל מיני רעיונות, עם כל מיני תוכניות, אך לא יצא מזה משהו למעשה.

הנושא השלישי: גם כן דברו עליו הרבה, זה הנושא של צניעות. הפאות שעליהן היה הנידון האם מותר או אסור ללכת, האם יש בזה מראית העין או אין, זה לא בפאות הפרועות של זמנינו, אלא הנידון היה בפאות צנועות, קצרות ופשוטות, כפי שרואים בתמונות של הסבתות, איך שהם הלכו בפולין ובמקומות אחרים.

כאלו פאות, שבחורה שתלך עם השיער שלה באותה צורה - היא תיחשב כבחורה לא צנועה בהחלט, אין שום היתר לנשים נשואות ללכת בכזו צורה, וללכת היום עם פאה שלא נראית כפי שמצוי כיום, אני חושב שהרבה נשים כבר יעדיפו ללכת עם מטפחת, מאשר ללכת עם פאה מהסוג הישן.

והנקודה הרביעית: עליה לא דיברו, אבל אני חושב שזו נקודה מאוד מאוד חשובה, המחיר של הפאות הגיע למחירים שלכל הדעות הם

